

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Pepe Barandiaran Zaldibar

*Eskoriatza,
Gipuzkoa
(1924)*

Aurkibidea

Biografia

Eliza ondoan jaioa. Ama Bilbokoa zuen, eta aita bertakoa. Bost anai-arreba ziren. Urte eta erdi egin zituen Afrikan, soldadu. Santa Ageda eta inauterietako ohiturak jasotzeko elkarrizketatu genuen, eta beste hainbat kontu ere esan zizkigun, besteak beste gerrakoak.

Zintak

ESK-081

- **Proiektua:** Eskoriatzako ohiturak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2014-07-02
- **Iraupena:** 43 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Unamuno, Arianne

Pasarteak

1. Santa Ageda batzearen ohitura

- **Erref:** ESK-081/002
- **Iraupena:** 0:02:11. **Hasi:** 00:01:52. **Bukatu:** 00:04:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda

Laburpena:

Urte eta erdi egin zuen Afrikan soldadutzan. Santa Ageda batzea kintoek egiten zuten. Umetan amorratuta egoten ziren Santa Ageda batzea egiten zutenen kantak entzuteko. Batutako diruarekin eta janariarekin afaria egiten zuten eta gero ospitalerako ere dirua ematen zuten.

2. Santa Ageda batzea, baserriz baserri, dotore jantzita

- **Erref:** ESK-081/003
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:04:03. **Bukatu:** 00:06:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu

Laburpena:

Santa Ageda bezperan baserriz baserri ibiltzen ziren, bi taldetan banatuta. Kantuz aritzen ziren, musika tresnarik gabe. Praka eta alkandora zuriekin eta txapel eta gerriko gorriekin ibiltzen ziren. Baserrietarako blusak ere janzten zituzten batzuek. Alkate egiten zuenak txapela urdina edo berdea erabiltzen zuen.

3. Santa Ageda batzerako kanten entsegua

- **Erref:** ESK-081/004
- **Iraupena:** 0:00:47. **Hasi:** 00:06:16. **Bukatu:** 00:07:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda

Laburpena:

Kantak prestatu egiten zituzten, entseguak eginez. Erakusten Jose Aranburuzabala ibili zen beraiekin.

4. Santa Ageda batzeko kopla pareak

- **Erref:** ESK-081/005
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:07:03. **Bukatu:** 00:08:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak

Laburpena:

Santa Agedako kopla nagusia erreztatzen du. Dirurik ematen ez zuenari kantatzen zioten kopla erreztatzen du. Norbait hil bazen etxe hartan, kantatu beharrean, errezatu egiten zen.

5. Santa Ageda batzean jasotzen zutena

- **Erref:** ESK-081/006
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 00:08:31. **Bukatu:** 00:09:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Baserrietan arrautzak, txorixoak, dirua... ematen zizkieten. Biderako ardoa eramaten zuten zahatoan.

6. Santa Ageda egunean, eskea kalean

- **Erref:** ESK-081/007
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:09:28. **Bukatu:** 00:11:38

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda

Laburpena:

Santa Ageda egunean kalean batzen zuten. Kalebarrenetik hasi eta goraino joaten ziren. Etxeetan, dendetan, lantegietan... ibiltzen ziren eskean.

7. Santa Ageda egunean, aurrekua eta afaria

- **Erref:** ESK-081/008
- **Iraupena:** 0:02:02. **Hasi:** 00:11:38. **Bukatu:** 00:13:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda
- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

Zuriz jantzita eta txapel eta gerriko gorriarekin ibiltzen ziren kalean, Santa Ageda batzean. Aurrekua dantzatzeko zuten, "bana-banakua" eginez neskei. Gero fandangoa eta arin-arina dantzatzeko zituzten. Afaltzera neskak ere joaten ziren.

8. Santa Ageda egunean, afaria eta parranda

- **Erref:** ESK-081/009
- **Iraupena:** 0:03:43. **Hasi:** 00:13:40. **Bukatu:** 00:17:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Santa Ageda batu ostean, afaria etxe partikularrean egin zuten beraiek. Tabernetan gero parrandan aritzen ziren, mutilak bakarrik. Neskak txokolatea hartzera gonbidatzen zituztenik ez dauka gogoan. Lehengo eta oraingo dantza antzekoa dela dio. Orain neskak ere aritzen dira Santa Ageda batzen, baina lehen mutilak bakarrik.

9. "Urdelardero" batzen

- **Erref:** ESK-081/011
- **Iraupena:** 0:02:52. **Hasi:** 00:19:53. **Bukatu:** 00:22:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak
- Aisia » Jai-giroa » Inauteriak

Laburpena:

"Urdelardero" batzen ibilita dago. Pikuak, laranjak, txorixoak... ipintzen zizkieten makila zorrotzaren puntan. "Urdelardero" kanta erreztatzen du.

Etkez etxe ibiltzen ziren horixe kantatuz, neskak eta mutilak batera, normal jantzita. Klean izaten zen.

10. "Urdelardero" umeentzako

- **Erref:** ESK-081/012
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:22:45. **Bukatu:** 00:24:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Inauteriak

Laburpena:

Entseguak egiten zituzten "Urdelardero" kantatzeko. Elizako kantak ere ikasten zituzten. Neska-mutilak elkarrekin ibiltzen ziren. Hamabi-hamahiru urtera arte aritzen ziren. Adin askotakoak nahasi ibiltzen ziren.

11. "Urdelardero" kanta errezitatuta

- **Erref:** ESK-081/013
- **Iraupena:** 0:00:33. **Hasi:** 00:24:34. **Bukatu:** 00:25:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak
- Aisia » Jai-giroa » Inauteriak

Laburpena:

"Urdelardero" kanta errezitatzen du, elkarriketatzailearen laguntzaz.

12. Artoa, ogi beltza eta olatak

- **Erref:** ESK-081/015
- **Iraupena:** 0:01:07. **Hasi:** 00:25:16. **Bukatu:** 00:26:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

"Karapaixo"arekin ez da gogoratzen. Artoa eta ogi beltza jaten zituzten umetan. Olatak, ogiak bedeinkatu egiten ziren elizan. Baserrikoak bazeuden, haiek nola lortuko ibiltzen ziren.

13. Zigor-dantza

- **Erref:** ESK-081/016
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:26:23. **Bukatu:** 00:27:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

San Pedroetan lino-dantza eta zigor-dantza egiten ziren. Zigor-dantzan makilarekin jo egiten zuten. Gauza zakarra zela dio.

14. San Juan bezperan sua eta txopoa

- **Erref:** ESK-081/017
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:27:14. **Bukatu:** 00:29:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » San Juan

Laburpena:

San Juan bezperan sua egiten zen eta txopoa jartzen zuten, nonbaitetik harrapatuta. Arrastaka ekartzen zuten eta txopoaren puntan tipula eta beste zerbait ipintzen zituzten, hara igotzea lortzen zuenak beretzat hartzeko. Egur asko batzen zenez mendian, adarrak ekartzen zituzten.

15. San Juan egunean, ira eta belarrak atarian

- **Erref:** ESK-081/018
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:29:44. **Bukatu:** 00:31:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » San Juan

Laburpena:

San Juan egunean belarrak biltzen ziren eta etxe aurrean zabaltzen ziren. Garoa edo ira zabaltzen zen, beste belar batzuekin batera. Usain ederra egoten zen.

16. Gerra hasi aurreko eta gerrako lehenengo egunak

- **Erref:** ESK-081/020
- **Iraupena:** 0:02:55. **Hasi:** 00:31:45. **Bukatu:** 00:34:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:

Gerra hasi zenean, mendian zebiltzan eta kalera etorritakoan jakin zuten Otxandio bonbardatu zutela. Gerra hasi aurretik, karlista batzuk preso eraman zituzten. Gerra hasitakoan, nazionalistak sartu zituzten preso. Soldaduak, falangistak, erreketek eta legionarioak egon zirela kontatzen du, eta bakoitzak egoitza non ezarri zuen ere bai. Elizpean arrantxoak egiten zuten baba gorriekin edo.

17. Soldaduekin jolasean

- **Erref:** ESK-081/021
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:34:40. **Bukatu:** 00:36:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Tren geltoki parean frontea egon zen gerra garaian. Eliza ondotik tankeekin mendira joaten ziren soldaduak eta mutikoak ere beraiekin ibiltzen ziren.

18. Etxea tiroetatik babestuta

- **Erref:** ESK-081/022
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 00:36:02. **Bukatu:** 00:38:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Etxaurrean soroak zeuden eta hango hormaren ostean, milizianoak tiroka aritzen zirela gogoratzen du. Pasarte bat kontatzen du. Sukaldeko leihoa txapa batekin estaltzen zuten eta logeletako leihoetan artilezko koltxoak ipintzen zituzten. Bala askok jotzen zuten han.

19. Gerra garaiko errekeisak

- **Erref:** ESK-081/024
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:38:13. **Bukatu:** 00:39:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ondasunen galera

Laburpena:

Gogoan dauka "Tabolintxeroaren" etxera soldaduak sartu zirela, eta hango pianola etxetik atera eta su eman ziotela plazan. Beste etxe batzuetan ere egin zuten lapurretan.

20. Gerra garaian, emakume bati tiro

- **Erref:** ESK-081/025
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:39:28. **Bukatu:** 00:40:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Gerrarengatik hildakorik egon zen ez dauka gogoan, baina tiroak botatzen zituztela bai. Emakume bat Gatzagara abiatu zen eta tiroz zauritu zuten.

21. Bandoz aldatu nahi izatearren, soldadua fusilatu

- **Erref:** ESK-081/026
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:40:28. **Bukatu:** 00:41:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Gau batean, soldadu bat nazionalen bandotik gorrien aldera pasatzen saiatu zen, baina harrapatu eta hurrengo egunean fusilatu egin zuten.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-12-23

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com